

بررسی آلودگی به نماتود همونکوس در گوسفندان کشتار شده در کشتارگاه شهرکرد (ایران)

- حمیدرضا عزیزی، استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهرکرد
- مهرداد پورجعفر، استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهرکرد
- محمدتقی حسین پور، دانش آموخته دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهرکرد

تاریخ دریافت: تیرماه ۱۳۸۴ تاریخ پذیرش: آبان ماه ۱۳۸۴

E-mail: hr-azizi@yahoo.com

مقاله کوتاه

چکیده

در طول تابستان ۸۳، شیردان صد رأس گوسفند بالای سه ماه به صورت تصادفی در کشتارگاه شهرکرد جمع آوری شد و *Haemonchus contortus* با میزان فراوانی ۳۸٪ گزارش گردید. میزان فراوانی آلودگی در گوسفندان جوان زیر یکسال بیشتر از گوسفندان بالای یک سال بود اما این رابطه از نظر آماری معنی دار نبود و همچنین رابطه بین میزان آلودگی گوسفندان به همونکوس و جنس دامها نیز معنی دار نبود ($p > 0.05$).

مقدمه

بیماری ناشی از نماتود همونکوس، همونکوزیس نام دارد که از بیماری‌های مهم نشخوارکنندگان در همه مناطق به غیر از مناطق بسیار سرد می باشد (۳). همونکوزیس باعث ایجاد خسارات سنگین در اثر مرگ دامها و کاهش تولید می شود. پراکندگی این انگلها در کشور ایران، به علت شرایط خاص جغرافیایی و نحوه زندگی مردم بسیار بالاست (۱).

و میزان آلودگی نیز از نظر آماری معنی‌دار نبود ($p > 0/05$). میزان شیوع کشتارگاهی همونکوس در این بررسی ۳۸ درصد بود. اسلامی و نبوی (۲) *H. contortus* را از ۴۹ درصد گوسفندان در ایران جدا کرده‌اند (۲). Pandey در زیمباوه با بررسی کشتارگاهی شیردان گوسفندان چرا کننده بر روی چراگاه‌های طبیعی از مجموع ۳۰۴ گوسفند، تعداد ۲۱۳ رأس (۷۰ درصد) از آنها را حامل انکل *H. contortus* گزارش کرده است (۴). میانگین تعداد کل نماتودها در شیردان های بررسی شده آلوده به انکل‌های نماتودی در کشتارگاه شهرکرد، ۱۹۳ کرم بود که این تعداد در مورد همونکوس ۶۳ می‌باشد و از طرفی دامنه آلودگی به *H. contortus* در این بررسی بین ۵-۵۳ کرم بود که رقم قابل توجهی می‌باشد.

منابع مورد استفاده

- ۱ - ذهبیون، ف و ع، کیا. ۱۳۸۲؛ مقایسه ویژگی‌های کوتیکول و ضمایم آن در کرم‌های خانواده تریکوسترونژیلیدیه در ایران. مجله دانشکده دامپزشکی تهران، شماره: ص ۳۳۵.
- 2-Eslami, A. and Nabavi, L., 1976; Species of gastro-intestinal nematodes of sheep from Iran, Bull. Soc. Path. Exo., 69(1): 92-95.
- 3-Radostits, O. M., Gay, C., Blood, C., Douglas, C. and Hinchcliff, K. W., 2000; Veterinary medicine, A text of the disease of cattle, sheep, pigs, goats and horses, W.B Saunders, New York.
- 4-Pandey, V. S., 1990; *Haemonchus contortus* with low inhibited derelopmentin. Aust. J. Zool., 2: 275

مواد و روش کار

تعداد صد شیردان از گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه شهرکرد، در طول تابستان ۱۳۸۳، به صورت نمونه‌گیری تصادفی از دو جنس نر و ماده جمع‌آوری شد و به منظور بررسی میزان آلودگی به نماتود همونکوس بعد از خالی کردن محتویات در درون تشت و عبور آنها از الک، ۱۰۰ اقدام به رنگ کردن محتویات با لوگول کرده و در مرحله بعد از محلول تیوسولفات سدیم به عنوان رنگ بر استفاده کردیم. سپس با استفاده از کلیدهای تشخیصی به تعیین جنس و گونه کرم‌ها در زیر میکروسکوپ نوری پرداختیم. از جمله کلیدهای تشخیصی برای تعیین گونه همونکوس طول اسپیکول و فاصله میان خار نزدیک انتهایی اسپیکول تا انتهای اسپیکول می‌باشد. جهت تجزیه و تحلیل نتایج از آزمون مربع کای استفاده شد.

نتایج و بحث

از صد نمونه شیردان، تعداد ۳۸ نمونه دارای آلودگی به نماتود همونکوس و ۵۴ نمونه آلوده به سایر نماتودها بودند. مهم‌ترین نماتودهای جدا شده، *Hamonchus contortus* و *Ostertagia circumcincta* و *Marshallagia marshallia* بودند. در این بررسی تنها از یک نمونه شیردان گونه *Trichostrongylus axei* جدا شد. در این بررسی همچنین رابطه سن و جنس گوسفندان آلوده به همونکوس با میزان فراوانی آلودگی مقایسه و مشخص شد. در گوسفندان جوان زیر یک‌سال میزان آلودگی بیشتر از گوسفندان بالای یک‌سال بود اما این رابطه از لحاظ آماری معنی‌دار نبود ($p > 0/05$). همچنین رابطه بین جنس گوسفندان آلوده به همونکوس